

Xabier Coluig
escriptor

Joan Panisello, el “ceramista universal” (20/21)

Joan Panisello va néixer el 14 de juny de 1944 al número 61 del carrer de Molins d'en Comte que en aquell moment rebia el nom de carrer del Generalísimo de l'EMD de Jesús, considerat llavors encara un barri o raval de Tortosa. L'Entitat Municipal Descentralitzada de Jesús es caracteritza per mantenir un tarannà completament arrelat als seus orígens estrictament rurals, molt diferent de la personalitat pròpiament tortosina. Emigdi Subirats, un dels principals estudiosos del nostre artista, afirmava a la biografia que en va escriure que “Jesús és un veritable exemple quant a l'organització d'activitats lúdiques, vida cultural i literària, promoció i ensenyament de la música, potenciació de diverses modalitats esportives i, molt especialment, participació ciutadana”. Cal recordar que Jesús organitza i acull la Fira de l'Oli, els actes al voltant de les catifes de flors, el pessebre vivent, la Fira Literària Joan Cid i Mulet, el certamen literari Ramon Ferrando, la festa major d'estiu i de tardor i diverses activitats esportives durant tot l'any, a més de comptar amb escola de música i banda municipal. Joan Panisello, com la resta de jesuïtes, està molt orgullós de poder dir que en aquesta localitat va produir-se el seu naixement, a la residència familiar, i potser per aquesta raó encara avui dia hi viu.

El seu pare, Joan Panisello i Mascarell, era pagès terratinent de dues finques, una d'oliveres i l'altra d'horta de regadiu, però en va haver de vendre una per fer front a les despeses que representaren els estudis del seu fill gran, el docent i lingüista Josep Panisello. La seva mare, Rosario Chavarria i Sebastià, també natural de Jesús, va regentar una pastisseria al poble du-

rant molts anys i després, una botiga de retalls de roba. En paraules del mateix artista, “Del meu pare, Joan, crec que he heretat l'esperit de treball. De la meua mare, Rosario i del seu germà Joan, la creativitat, l'esperit observador, l'afició per innovar i l'afició pels treballs manuals. [...] Del meu estimat germà, Josep, són tantes les lliçons que recordo haver après que no m'atreveixo a anomenar-ne cap, de tantes que me'n deixaria. Ell ha estat per a mi un dels més grans regals de la vida”.

Explica Emigdi Subirats que, de petit, “li agradava prendre el bany al canal de la dreta de l'Ebre que creua el poble. Els joves jesuïtes solien anar-hi ben sovint i es muntaven la festa amb ben poca cosa en un tres i no res. [...] Molt popular era la festa major local i la de poblacions properes com Roquetes i Tortosa, durant les quals la ciutadania gaudia de les extraordinàries vetllades de ball nocturn, els correbous i els nombrosos jocs infantils tradicionals. [...] Una de les habilitats que recorda com si fos ara mateix és justament la seva capacitat d'usar la fona i fer caure moixons al terra”.

Gràcies a la forta influència que va tenir sobre la seva vida el germà gran, el qual fins i tot es feia càrrec de les despeses dels seus estudis, Joan Panisello va seguir les seves passes i, un cop finalitzat el batxillerat, va matricular-se al primer curs de magisteri a distància, com a alumne del col·legi de la Immaculada, a Jesús, i havent d'anar a examinar-se a Castelló de la Plana durant els tres anys que va durar la carrera. El 1965 va presentar-se a les oposicions a mestre a Tarragona i va guanyar una plaça com a funcionari de l'Estat. Va iniciar la seva tasca docent a l'escola de Sant Jaume d'Enveja, al

delta de l'Ebre, on va donar classes a la Joana Casanova, que, amb el temps, acabaria convertint-se en la seva esposa. Havent deixat la seva petjada com a mestre en diferents centres educatius, el 1998 va recalcar a l'IES Joaquín Bau, de Tortosa, on va exercir de professor de la matèria Visual i Plàstica, fins a l'any 2005, quan va jubilar-se.

La seva formació artística es dugué a terme a l'Escola d'Arts i Oficis de Tortosa i a la de Tarragona, i freqüentà diverses escoles de ceràmica, com la de Barcelona, Enfanga't a Girona o la de la Bisbal d'Empordà. L'any 1975 es va graduar en arts aplicades i oficis artístics, en l'especialitat de ceràmica, per l'Escola de la Llotja de Barcelona.

Tal com ell mateix reconeix: “Pel fet de ser i treballar com a mestre he fet moltes menys hores de taller que si m'hagués dedicat només a la ceràmica. Sens dubte, però, les hores que dedicava al taller eren d'una llibertat, intensitat i creativitat total. Tenir les necessitats familiars resoltes em permetia investigar, provar, experimentar, descobrir sense entrebancs ni altres obligacions prioritàries. D'aquesta forma he pogut imprimir a les meves peces un toc personal, diferent, original. [...] El fet de viure en plena natura m'ha facilitat el treball i, per da-

munt de tot, el suport incondicional i permanent de la meua dona, Joana, i el meu fill, Moisès, han estat fonamentals per completar i arrodonir el meu treball”.

Des del començament de la seva trajectòria artística ha realitzat prop de 300 exposicions arreu del món, la primera de totes al Centre del Comerç de Tortosa l'any 1976. L'exposició que va llançar-lo a la fama internacional, però, arribà quatre anys més tard, al Centro Cultural de la Villa de Madrid, on va deixar un reguitzell d'excel·lents crítiques a la premsa del moment. “Partint de formes molt simples, la seva evolució deriva cap a una complexitat més gran, en la qual, però, busca mantenir la perfecta comprensió del disseny. Les seves peces, d'una mida mitjana, tenen un bellíssim treball en els èxits del color” escrivia Félix Guisasaola a *El País*. “Si res destacava a l'obra de Panisello, a més de la seva empremta mediterrània, de l'estilització d'unes formes que recorden immediatament la Natura, era comprovar, una vegada més, com la feina ben feta sorgeix de molt de temps d'esforços, de proves, d'una recerca pacient fins a aconseguir dominar els múltiples elements que intervenen en la ceràmica”, apuntava Miguel Bilbatúa a *Mundo Obrero*.

Durant la seva trajectòria artística, ha rebut prop de trenta premis i guardons, entre altres reconeixements, tant d'àmbit nacional com internacional, entre els quals cal destacar la Medalla d'Or al II Saló Internacional Gran Ducat de Luxemburg el 1991 i, el mateix any, la Medalla de Plata del Gran Prix Internacional París. També durant aquest any se'l va nomenar “Tortosí de l'Any”. “El cert és que els reconeixements que han rebut [les se-

ves peces] al llarg dels 45 anys de treball han estat nombrosos des de la primera època i fins al darrer reconeixement del setembre del 2013, que és el màxim honor que pot rebre un ceramista a escala mundial: ser admès com a membre de l'Acadèmia Internacional de Ceràmica”, afirma amb orgull. L'any 2021 ha estat també condecorat amb la Creu de Sant Jordi.

L'any 2008 va presentar-se al Museu Nacional de Ceràmica de València l'exposició, retrospectiva i itinerant, *Joan Panisello. Obra 1975-2006*, organitzada pel Ministeri de Cultura i que va deixar l'edició d'un catàleg de gran qualitat. La periodista i cantautora Montse Castellà reflexionava sobre la importància d'aquesta exposició i tot allò que va suposar per al nostre artista en un article aparegut a *La Veu de l'Ebre* el 25 d'abril del 2008: “Els cinc continents, rendits als peus de l'artista. La internacionalització de l'artista ebrenc més universal queda reflectida en desenes d'articles i crítiques aparegudes a la premsa dels cinc continents. Des del Japó fins als EUA, d'Àlemània a Sud-àfrica, de París a Barcelona, passant per Madrid o Itàlia, entre d'altres. Crítica i públic coincideixen: els uns exalçant l'obra d'aquest artista pedagog (no oblidem que és ceramista i mestre) a les pàgines de publicacions especialitzades o als diaris de més prestigi; i l'altre, visitant les seues exposicions arreu del món i adquirint-ne l'obra, que es troba escampada per desenes de països”. Actualment, prop de mil publicacions i una totalitat de 40 llibres mencionen Joan Panisello i la seva obra, formada per més de 10.000 mostres, que està exposada en museus de tot arreu, fundacions, fons d'art i col·leccions públiques i privades.